RADIO FREE EUROPE
CZECHOSLOVAK RESEARCH AND
EVALUATION DEPARTMENT

P Ř E H L E D ČS. T I S K U

Číslo 194/1184 28.září 1961

Vnitřní a zahraniční politika

J.Kodeš: KSČ a válka ve Španělsku 1936-1939 str. 2
Hajdů znovu na scéně str. 2

Zemědělství

Poučení ze žní str. 2
Štědrost, která není na místě str. 4
"sv": V řepné kampani hospodárněji str. 6

Průmysl a stavebnictví

J.Kubík: Péče, která se vyplácí str. 3
Bilance letošní práce stavebnictví str. 7
Na přehradách se "vytlouká klín klínem" str. 8

Vnitřní a zahraniční obchod;služby

Zahraniční obchod ČSSR v letech druhé pětiletky a v roce 1961 v číslech a faktech str. 9
Československé Aerolinie a Československý zahraniční obchod str.10

Kultura a školství

Celostátní konference dopisovatelů deníku Práce a Práca str.10
V. Běhounek: Pozdrav Jaroslavu Seifertovi str.10

Různé

V. Ježatý: Pan Čunderlík lesy šetřil str.11

2. Vnitřní a zahraniční politika

KSČ A VÁLKA VE ŠPANĚLSKU 1936-1939

je název obsáhlého článku Jiřího KODEŠE, který se zabývá účastí československých komunistů při organizování pomoci Španělské demokratické republice "proti fašistickému puči generála Franca a jeho spřežencům".

(MEZINÁRODNÍ POLITIKA č.9, - září 1961 - str.570-575)

HAJDŮ ZNOVU NA SCÉNĚ

Dr. Vavro HAJDŮ, bývalý náměstek ministra zahraničních věcí, odsouzený ve Slánského procese v listopadu 1952 na doživotí a propuštěný na svobodu v roce 1956, napsal znovu článek do měsíčníku Mezinárodní politika. Opět se zabývá problematikou mírové smlouvy s Německem, jako tomu již bylo v článcích uveřejněných v Mezinárodní politice č.4 v dubnu 1959 a v Mezinárodní politice č.10 v říjnu 1960. V posledním zářijovém čísle je jeho pětistránkový článek uveřejněn pod nadpisem "Smlouva pro věc míru".

(MEZINÁRODNÍ POLITIKA č.9 - září 1961)

str.535-539

5. Zemědělství

POUČENÍ ZE ŽNÍ

Z nepodepsaného úvodníku vybíráme:

> "I letos se často projevila malá připravenost strojů, jejich značná poruchovost, nedostatečné zásobení zemědělských závodů a strojních a traktorových stanic náhradními díly a hlavně nedostatečné využití strojů. Stále se ještě organizačně ani technicky neplní výběr kombajnérů, ani se nevytvářejí rezervy k zajištění dvou kombajnérů na jeden stroj. Někteří kombajnéři překonali předpokládaný celostátní průměr na kombajn a sklidili přes 200,300 i přes 600 hektarů, ale celostátní průměr je zatím jen 95,1 hektaru. I když je to proti loňskému roku určitý krok vpřed, nemůžeme být s takovým výsledkem spokojeni.

Předpokládaný růst mechanizace práce v dalších letech a rychlý růst vybavenosti zemědělských závodů novými moderními a vysoce výkonnými stroji, nutí k vážnému zamyšlení. Sebevětší množství i těch nejlepších strojů samo o sobě takový úkol nezajistí. Především je nutno strojů plně využívat, dokonale je ovládat a nepřipustit, aby velké prostředky vynakládané na mechanizaci zemědělství přicházely nazmar. Tím spíše, že nedostatky jsou dosud v operativních přesunech strojů a poskytování pomoci mezi JZD."

(HOSPODÁŘSKÉ NOVINY č.37 - 15.září 1961)

str.1

4. Průmysl a stavebnictví

PÉČE, KTERÁ SE VYPLÁCÍ

Z komentáře, jehož autorem je Josef KUBÍK, citujeme:

"Výsledky práce horníků ostravsko-karvinského revíru jsou zejména v psolední době středem pozornosti celé republiky. Je to pochopitelné, doly neplní plán a na kvalitní černé uhlí čekají závody téměř všech odvětví. Ovšem, nikde nemohou čekat, že havíři se jen sami vypořádají s nedostatky, které brzdí těžbu. Vždyť jednou z hlavních příčin je nedostatek stálých kvalifikovaných pracovníků a v tom mohou velkou měrou pomoci ostatní závody a národní výbory.

V našem nejdůležitějším uhelném revíru v OKR jsou pouze dvě třetiny stálých zaměstnanců a stále se tam střídá desetititsíce brigádníků. Na příklad na Velkodole čs. armády, kde od roku 1956 do letoška stoupl počet stálých horníků z 56 téměř na 70 procent, za posledních pět let nastoupilo 16 181 nových pracovníků a 15 954 jich odešlo. Podobně je tomu na dalších šachtách. V čem to je?

Z mnoha závodů hospodářští vedoucí za souhlasu odborných funkcionářů posílají na Ostravsko pracovníky s nimiž si nevědí rady. O čem jiném svědčí fakt, že na Karvinsko přišlo za půl roku na brigádu několik stovek lidí, z nichž každý měl za sebou i více trestních deliktů? V závodě VOKD se nedávno hlásili na brigádu tři pracovníci. V mateřském závodě dostali každý tisíc korun za to, že půjdou na Ostravsko, tam se ohlásili a za čtyři dny odjeli

- aniž jednou fárali! Takové "posily" nejsou nic platné, ti kdož je vysílají si musí uvědomit, že číslo náboru sice splnili, ale vůbec tím revíru nepomohli, naopak, ještě uškodili.

Ani hospodářští vedoucí a odboroví funkcionáři na šachtách se donedávna nestarali dost o stabilizaci pracovníků. Mnozí z brigádníků přišli přece na Ostravsko s jednoroční smlouvou a s úmyslem, že když se jim tam bude líbit, zůstanou v hornictví trvale. Avšak po skončení roku často odešli nespokojeni s péčí v ubytovnách a mnohdy i roztrpčeni na jiné nešváry."

(PRÁCE, 23. září 1961, str.3)

5. Zemědělství

"ŠTĚDROST, KTERÁ NENÍ NA MÍSTĚ"

je název „Poznámky" Rudého práva, kterou otiskujeme v plném znění:

"Do družstev přešlo z různých funkcí několik tisíc odborníků, aby jim pomohli pozvednout výrobu na vyšší stupeň. Většina odborníků vykonala už hodně záslužné práce. Mnozí však ještě neudělali všechno, co je v jejich silách a schopnostech.

Příčiny jsou různé. Jednou z nich, která rozhodně není poslední, je v některých případech nesprávné stanovení základních odměn a příplatků těmto odborným pracovníkům a organizátorům, takže hmotné podněty nepůsobí v jejich případě správným směrem.

Přitom směrnice jsou jasné: aby odborníci, kteří přešli do výroby, nebyli zpočátku, než se pozvedne výroba družstva finančně poškozeni, bylo stanoveno, že vedle základní odměny, kterou jim vyplácí družstvo, mohou dostat na přechodnou dobu od státu vyrovnávací příspěvek, a navíc, jsou-li v zaostávajícím JZD, i osobní příplatky.

Jsou to správná a zatím nutná opatření, která se však místy špatně vykládají a uplatňují.

Chyba často začíná u příliš nízko určených základních doměn pro tyto soudruhy. ONV v Popradu např. souhlasil s tím, aby předsedovi konsolidovaného JZD v Hniezdná vyplácelo družstvo základní doměnu ve výši rovnající se hodnotě 35 pracovních jednotek, ačkoliv má podle výrobních

podmínek JZD dostávat 80-100 pracovních jednotek. Předseda JZD Orlov na Táborsku má proti pravidlům odměnu nižší o 40-60 pracovních jednotek.

To je nesprávné a proti zásadám využití hmotní zainteresovanosti. Družstvo sice ušetří jednotky, které by jinak patřily předsedovi, ale vcelku na tento postup doplácí. Předseda, i když je to vyspělý funkcionář, měl by být hmotně zainteresován na hospodářských výsledcích družstva a vidět závislost své odměny na nich. Chybí-li pobídkový činitel, nejeden z odborníků se i proto potom cítí v družstvu jako dočasný "státní zaměstnanec" a svůj přechod do zemědělství omezuje na krátkou dobu.

Stanovení základních odměn odborníkům v JZD je tudíž nutné uvést všude tam, kde došlo k chybě, na správnou míru a vypracovat současně, za pomoci ONV, vhodný prémiový systém, který by funkcionáře JZD výrazně pobízel k plnění a překračování plánu družstva.

Některé okresní a krajské národní výbory, místo aby udělaly vše pro nápravu, tento stav trpí a ještě jej zhoršují svou rozmařilou štědrostí. Vyplácejí odborníkům k základní odměně, již dostávají z JZD, ještě zmíněné vyrovnávací příspěvky a osobní příplatky nad dovolenou hranici. Došlo dokonce k takovému paradoxu, že někteří funkcionáři JZD mají vyšší platy než předsedové ONV. Kdyby k nim přišli díky tomu, že se pozvedla výrobní činnost JZD a stoupla jejich tržní produkce, pak nic proti tomu. Ale zatím některým odborníkům, jak praví přísloví, padají peníze doslova "z nebe". Přesněji řečeno - ze státních fondů. KNV Severomoravského kraje přivedla tato odsouzeníhodná štědrost k tomu, že částku určenou na tyto účely v letošním roce vyčerpal v prvním pololetí na 84%. Z čeho tam budou nyní tyto odměny hradit?

V Severomoravském kraji, na Táborsku i jinde, kde došlo v odměňování odborníků k přehmatům, jsou ONV povinny je napravit a projednat současně tuto otázku se všemi soudruhy, kterých se týkají, aby viděli, že i oni se dopustili chyby, když na tyto nesrovanlsoti neupozornili.

Při dodržování zásad finanční pomoci k posílení družstev odbornými kádry je možné a nutné tyto funkcionáře daleko více než dosud zainteresovat na splnění hlavního úkolu, který jim byl svěřen: aby svými znalostmi a schopnostmi pomohli družstevníkům pozvednout zemědělskou výrobu na vyšší úroveň. A tak je současně možné tyto soudruhy i dobře finančně zabezpečit."

(RUDÉ PRÁVO, 22.září 1961, str.2)

V ŘEPNÉ KAMPANI HOSPODÁRNĚJI

Z článku podepsaného značkou "sv" vyjímáme:

"O zdaru letošní sklizně cukrovky rozhodne především organizátorská práce, tj. jak budou umět v jednotlivých místech maximálně využít místních zdrojů pracovních sil, přepravních prostředků a různých mechanismů, usnadňujících nakládání řepy. Především bude však zapotřebí vystupňovat letos úsilí o snížení obvyklých sklizňových ztrát, které činí asi devět miliónů metráků řepy, čili roční spotřebu cukru pro tři a půl miliónu obyvatel.

Cukrovka představuje pro nás i velké hodnoty v krmivech, tj. v chrástu, skrojcích, řízcích atd. Loni nám zůstalo na polích asi 700 000 tun chrástu, což je množství, které by postačilo k výrobě 180 miliónů litrů mléka. Ztráty řízků v propočtu na jeden hektar znamenaly snížení možnosti produkce mléka o tisíc litrů na hektar. K těmto vysokým ztrátám dochází většinou tehdy, když se sklizeň protáhne do nepříznivého počasí pozdního podzimu.

Ve sklizni brambor se značně opožďuje nákup na vyorávku. Nákupní závody by se proto měly více zaměřit na přímý nákup z pole.

Nynější příznivý stav nákupu mléka nesmí vést k přehlížení nedostatků v některých okresech, jež své plánované úkoly neplní. Je to celkem 46 okresů, jejichž dluh je hrazen z přebytků ostatních. Daleko závažnější je situace v nákupu vajec, kde schodek dosáhl již 75 miliónů kusů. Také zde neplní své úkoly 46 okresů, přičemž dodávky ostatních však nestačí pokrýt jejich manko. Přidat by měli zemědělci i v dodávkách drůbeže. V Západočeském kraji dluží 61 tun, v Jihomoravském 167 tun, v Severomoravském 211 tun, ve Středoslovenském 90 tun a ve Východoslovenském kraji nedodaly zemědělské závody 215 tun plánovaného objemu. Jak u vajec, tak i u drůbeže jde část viny na vrub pracovníků nakupujících organizací, kteří by měli zlepšit práci."

(LIDOVÁ DEMOKRACIE, 22.září 1961, str.1)

ČESKOSLOVENSKÉ AEROLINIE A ČESKOSLOVENSKÝ ZAHRANIČNÍ OBCHOD"

je název článku, jehož autor Milan Zajíček rozebírá služby ČSA. V současné době letadla ČSA létají do 37 měst ve 34 zemích na 3 kontinentech. Celková délka zahraniční letecké sítě ČSA je 44 508 kilometrů, celkem bylo v roce 1960 přepraveno na zahraničních tratích 114 884 cestujících a letadla ČSA nalétala v zahraničí 6 641 733 kilometrů. V současné době jsou používány na mezinárodních tratích ČSA letouny typu Iljušin 14 s pístovými motory o kapacitě 32 - 40 cestujících, Iljušin 18 s turbovrtulovým pohonem o kapacitě 80 cestujících a tryskové letouny typu Tupolev 104 s kapacitou 70 cestujících. V současné době vedou do Prahy a přes Prahu tratě 20 zahraničních leteckých společností s pravidelnou dopravou a v roce 1960 prošlo letištěm Ruzyně přes 800 000 cestujících, z toho více než 250 000 na zahraničních tratích."

(ZAHRANIČNÍ OBCHOD č.9 - září 1961, str.21-22)

9. Kultura a školství

CELOSTÁTNÍ KONFERENCE DOPISOVATELŮ DENÍKU PRÁCE A PRÁCA

se konala za účati 200 nejlepších dopisovatelů a spolupracovníků 22. a 23. září 1961 v Domě kultury pracujících ve strojírenství v Praze na Smíchově. Hlavní projev na zasedání pronesl tajemník ÚRO Gustav Hnilička. Podstatné části jeho projevu uveřejňuje

(PRÁCE, 23. září 1961 - str.1 a 4)

POZDRAV JAROSLAVU SEIFERTOVI

je nazván článek Václava Běhounka, věnovaný "k básníkovým šedesátinám". Vybíráme:

> "A ještě se mi vtírá jedna naléhavá vzpomínka, která mi také dešifruje tajemství básníkovy inspirace i hluboké pravdivosti jeho zpěvu. Stáli jsme s Jaroslavem Seifertem u okna v redakci Práce, když se 25.února 1948 Václavské náměstí zaplňovalo mohutnými proudy